

Citološko očitavanje testova – kontrola kvalitete

IMPROVEMENT OF QUALITY OF THE NATIONAL CANCER
SCREENING PROGRAMMES IMPLEMENTATION (CRO SCREENING)

This project
is funded by the
European Union

Dr. Astra Vitkauskiene (Lithuania)
Dr. Rasa Vansevičiūtė (Lithuania)

Kontrola kvalitete

- Kontrola kvalitete u citopatologiji je kompleksna zbog svih čimbenika koji mogu utjecati na dijagnostički nalaz.
- Pregledavanje cervikalnih preparata za identifikaciju preinvazivne bolesti materničnog cerviksa jedan je od najtežih dijagnostičkih zadataka jer zahtijeva kontinuiranu i potpunu pažnju čitača (screenera).
- U laboratoriju treba postojati sustav prevencije i kontrole pogrešaka koje mogu nastati u periodu od zahtjeva za citološkim pregledom do samog pregleda i interpretacije.

Kontrola kvalitete

- Također je obavezno sistematski pratiti kvalitetu svih laboratorijskih postupaka i postaviti standarde za sve zdravstvene stručnjake uključene u program.
- Postupci unutrašnje kontrole kvalitete trebaju biti prioritet, a potrebno je i vanjsko ocjenjivanje mjera kontrole kvalitete i osiguranja kvalitete u pojedinim laboratorijima.

Kontrola kvalitete i osiguranje kvalitete u citologiji

- Osiguranje kvalitete (QA) se usredotočuje na ishod i uključuje globalnu procjenu procesa koji dovodi do ishoda.
- U citologiji, ishod je izjednačen sa skrbi za pacijente, uključujući i sve provedene planirane i sistematizirane aktivnosti, kako bi se uspostavilo adekvatno povjerenje da će neka institucija ispuniti zahtjeve kvalitete.

Praćenje ishoda kod žena preporučenih na upućivanje

- Laboratoriji su odgovorni za utvrđivanje ishoda za sve žene koje upućuju, uključujući i one žene koje odbijaju liječenje ili ne dođu na dogovoreni termin.
- Ovo se može postići koreliranjem nalaza histologije i kolposkopije, komunikacijom s liječnicima obiteljske medicine, lokalnim koordinatorima probira i povjerenicima programa, te slanjem sigurnosnih podsjetnika liječnicima obiteljske medicine i onima koji uzimaju uzorke.

- Što utječe na nalaze u citološkom laboratoriju?

Što utječe na nalaze u citološkom laboratoriju?

Ljudske pogreške, koje su povezane s:

- Nedostatak treninga o ispravnom položaju tijela – trening osoblja je temelj održavanja visokokvalitetnih vještina i iskusnih te preferencijalno certificiranih stručnjaka u kontinuiranim programima edukacije.

Izobrazba je kritični korak za kvalitetu u citologiji.

- Problemima mišićne neudobnosti čitača (screenera).
- Nezadovoljavajućom opremom.
- Namještajem i radnom okolinom.

RADNI UVJETI U CITOLOGIJI

Oprema

- *1. Mikroskopi*
- U citopatološkom laboratoriju, kvaliteta je izravno vezana uz mikroskop.
- Problemi s mikroskopima su povezani s neudobnošću i slabom koncentracijom čitača (screenera), osnovni problemi su visina i kut okulara i lokacija dugmadi za prilagodbu/fokus.
- *2. Računalna oprema*
- Slobodan prostor na stolu za korištenje miša i tipkovnice.

RADNI UVJETI U CITOLOGIJI

Namještaj

- *Stolice*
- Glavni problemi su mogućnost odmaranja nogu u ravnom položaju na tlu, visina stolice, neadekvatan naslon za potporu leđa i prilagodljivost stolice.
- *Klupe*
- Neadekvatan prostor na površini klupe, mogućnost odmaranja nogu u ravnom položaju na tlu s rukama na klupi, visina klupe, oštrina ruba klupe i mogućnost pomicanja stolice oko klupe.

RADNI UVJETI U CITOLOGIJU

Radna okolina

- Problemi u okolini (sobna temperatura) povezani s lošom koncentracijom, neudobnošću i umorom očiju.

RADNI UVJETI U CITOLOGIJU

- Problemi u koncentraciji, umor očiju i tjelesna neudobnost mogu biti izravno povezani s dizajnom opreme i namještaja.
- Odmor od aktivnosti može biti potreban kako bi se povratila koncentracija, kako bi došlo do opuštanja, protezanje mišića u kojima se možda akumulirala napetost ili uklanjanje umora očiju.
- Postoje tri vrste odmora: prvi, potpuni odmor od posla; drugi, promjena radnog zadatka; i treći, „mikropauza”, koja podrazumijeva male promjene položaja tijela, poput istezanja, odmaranje od gledanja kroz mikroskop i vrlo kratke periode odmora..

Što utječe na nalaz u citološkom laboratoriju?

- Problemi koji se mogu pripisati kvaliteti uzoraka, i teškoće u razvoju dijagnostičkih kriterija.
- Priprema uzoraka je ključna za optimalne performanse citoskrinera i izbjegavanje pogrešaka u očitaju.
- Vanjsko ocjenjivanje na osnovi registra treba biti provedeno za sve tehnologije probira koje se provode u okviru programa.

NALAZ — NEADEKVATAN

- Uzorci koji se uglavnom sastoje od krvi, neutrofila ili polimorfa s malo skvamoznih stanica.
- Uzorak koji pokazuje izraženu citolizu s malo preostalih neoštećenih skvamoznih stanica.
- Uzorci u kojima nema endocervikalnih stanica pri praćenju endocervikalne diskarioze ili nedostatak materijala transformacijske zone pri praćenju liječene skvamozne diskarioze.
- Polje 20 (puna vizualizacija cerviksa) nije označeno.

NALAZ — NEADEKVATAN

- Stope neadekvatnih cervikalnih uzoraka trebaju redovito biti podvrgnute vanjskom ocjenjivanju. To vanjsko ocjenjivanje treba uključivati cjelokupan broj uzoraka uzetih u liječničkoj praksi i od strane pojedinih osoba koje uzimaju uzorke.
- Cjelokupna stopa neadekvatnih uzoraka za liječničku praksu (broj i postotak) stopa neadekvatnih uzoraka od strane pojedinih osoba koje uzimaju uzorke (broj slučajeva i postotak).
- Analiza razloga neadekvatnosti uzoraka.
- Analizu ovih podataka će dati lokalni laboratorij.

NALAZ — NEADEKVATAN

- Žene treba upućivati na kolposkopiju nakon tri uzastopna neadekvatna uzorka.
- Najmanje 90% žena treba biti pregledano u klinici za kolposkopiju unutar osam tjedana od upućivanja.
- Citologiju ne treba ponavljati u intervalu manjem od tri mjeseca.
- Kraći interval vremenski ne dozvoljava da se cervikalni epitel zaliječi, ili za pojavljivanje malih displastičnih lezija između testova, a to smanjuje osjetljivost probira.

NALAZ – GRANIČNA ABNORMALNOST

- Ovo su promjene jezgri stanica koje se ne mogu smatrati normalnima, ali kod kojih postoji sumnja u vezi toga da li promjene jezgri odražavaju istinsku diskariozu.
- Granična promjena jezgri stanica se često bilježi kod prisutnosti HPV promjena.

NALAZ – GRANIČNA ABNORMALNOST

- Ponoviti uzorak unutar šest mjeseci. Većina će se uzoraka do te faze vratiti u normalu do te faze.
- Ako postoji povezano izlječivo stanje, valja liječiti i ponoviti, ne vraćati u probir više od šest mjeseci.
- Ako promjene ostaju (tri granična nalaza) **uputiti na kolposkopiju.**
- Potrebna su tri uzastopna negativna nalaza, svaki u razmaku do najmanje šest mjeseci, da bi se vratilo na rutinsko ponovno pozivanje.

NALAZ – GRANIČNA ABNORMALNOST

- **Smjesta uputiti na kolposkopiju ako su prisutne granične promjene jezgri u endocervikalnim stanicama ili ako nije moguće isključiti granični visoki gradus.**
- **Ako u desetogodišnjem razdoblju postoje tri uzastopna abnormalna nalaza (obično kombinacija graničnog i blage diskarioze), uputiti na kolposkopiju.**

NALAZ – BLAGA DISKARIOZA

- Ovo su abnormalnosti jezgri koje upućuju na vjerojatni CIN1 (tj. CIN niskog gradusa). Blaga diskarioza se često povezuje s HPV-om.
- Kod većine žena, promjene povezane s blagom diskariozom će se spontano povući.

NALAZ – BLAGA DISKARIOZA

- **Uputiti na kolposkopiju ili ponoviti uzorak za 6 mjeseci, ovisno o protokolu lokalne službe.** Mnogi će se do te faze vratiti u normalno stanje.
- Potrebna su tri uzastopna negativna nalaza, svaki u razmaku od najmanje šest mjeseci, prije vraćanja na rutinsko pozivanje.
- Ako se dobije samo jedan nalaz blage diskarioze nakon liječenja CIN2 ili gore, **uputiti na kolposkopiju.**
- Žene liječene od CIN1 mogu se vratiti u rutinsko pozivanje nakon 2 godine (citološko praćenje za 6, 12 i 24 mjeseca) negativne postbiopsijske citologije.
- Ako u periodu od 10 godina, postoje tri granična ili blago diskariotična nalaza, **uputiti na kolposkopiju.**

NALAZ — UMJERENA DISKARIOZA

- Abnormalnosti jezgri stanica koje odražavaju vjerojatni CIN2.
- **Uputiti na kolposkopiju.**
- Žene trebaju biti podvrgnute godišnjem praćenju u trajanju od najmanje 10 godina (citologija za 6 i 12 mjeseci, a zatim godišnje tijekom 9 godina) nakon liječenja CIN2 ili gore, prije vraćanja u rutinsko pozivanje.

NALAZ — TEŠKA DISKARIOZA

- Abnormalnosti jezgri stanica koje odražavaju vjerojatni CIN3.
- **Uputiti na kolposkopiju.**
- Žene trebaju biti podvrgnute godišnjem praćenju u trajanju od najmanje 10 godina (citologija za 6 i 12 mjeseci, a zatim godišnje tijekom 9 godina) nakon liječenja CIN2 ili gore, prije vraćanja u rutinsko pozivanje.

NALAZ — TEŠKA DISKARIOZA/?INVAZIVNI KARCINOM

- Stanične abnormalnosti koje upućuju na najmanje CIN3, s dodatnim oznakama koje upućuju na mogućnost invazivnog karcinoma.
- **Hitno upućivanje na kolposkopiju unutar 2 tjedna.**

NALAZ— GLANDULARNA NEOPLAZIJA?

- Stanice ovog tipa mogu predstavljati cervikalnu glandularnu intraepitelnu neoplaziju (cGIN), ili **adenokarcinom cerviksa ili adenokarcinom endometrija, ili vanmaternične adenokarcinome.**
- **Hitna upućivanje ginekološkom onkologu/ na kolposkopiju unutar 2 tjedna**